

Täysistunto

Torstai 28.2.2019 klo 16.04—20.28

2.2. Suullinen kysymys sote-uudistuksen EU-notifikaatiosta (Anna-Maja Henriksson r)

Suullinen kysymys SKT 274/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat! Soteen eri kulmilta on neljä eri eduskuntaryhmää esittänyt kysymyksen. Täsmälleen samanlainen kysymys kuin edellä Ojala-Niemelällä on edustaja Henrikssonilla, ja siitä syystä annan hänelle seuraavan puheenvuoron.

Keskustelu

16.11 Anna-Maja Henriksson r: Värderade talman! Det är många i vårt land nu som på riktigt är oroade över regeringens sätt att hantera vård- och landskapsreformen, och det är många som inte förstår sig på det att regeringen har så svårt att lyssna på sakkunniga och på grundlagsutskottet. Nu har man valt en väg, när det gäller den här EU-notifieringen, som fortfarande är osäker. Frågan är: Varför vill man inte välja den säkra vägen i stället för den osäkra?

Arvoisa puhemies! Jatkan tästä EU-notifikaatiosta. Perustuslakivaliokunta on todennut, että tässä valinnanvapausesityksessä tarvitaan EU-komission päätös siitä, onko tässä sellaisia elementtejä, jotka ovat mahdollisesti vastoin EU:n kilpailuoikeutta, ja perustuslakivaliokunta antaa hallitukselle kaksi mahdollisuutta: joko EU-notifikaatio SEUT:n 108.3 artiklan mukaisesti tai sitten valinnanvapauslain toimeenpano keskeytetään tai jatketaan sitten vasta, kun on saatu se lainvoimaisuusilmoitus komissiolta. Miksi hallitus ei ole kuunnellut tätä, ja onko hallituksella nyt tahto näyttää sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, että tämä asia palautetaan perustuslakivaliokuntaan, jos ei nyt saada varmuutta tästä asiasta? [Eduskunnasta: Väärin luettu!]

16.12 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan julkistamassa lausunnossa ensinnäkin perustuslakivaliokunta tästä talosta toteaa, että tämäntyyppiset EU-oikeudelliset arviot ovat hallitusvallan alaan kuuluvia asioita. Sen lisäksi toteatte, että mikäli oikeudellista epävarmuutta vähennetään ilmoittamalla komissiolle ehdotetusta valinnanvapausjärjestelmästä ja sen sisällöstä tietyn artiklan mukaisessa menettelyssä, tämä vastaa niitä käsityksiä, joita perustuslakivaliokunta haluaa oikeusvarmuuden vahvistamiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön parhaiden asiantuntijoiden kanssa tätä kohtaa on käyty huolella läpi ja lausuntoa kunnioitettu. Me olemme tähän asti jo yli vuoden ajan käyneet epävirallisia keskusteluja komis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 167/2018 vp

sion suuntaan siitä, löytyykö tukea arviolle, että Suomen malli ei tarvitse tällaista EU:sta tulevaa hyväksyntää, koska lähtökohtaisesti sosiaali- ja terveystaloudellisuus on aina kansallisissa käsissä ja mallin luonne on niin vahvasti suomalaisen veronmaksajien yhtäläiseen oikeuteen perustuva. Mutta koska tästä uudelleen [Puhemies koputtaa] huomautettiin, me ilman muuta katsomme, että on perusteltua tehdä ilmoitus komissiolle ja käynnistää virallinen prosessi.

16.14 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä perustuslakivaliokunnan lausunnossa sanotaan näin: ”Perustuslakivaliokunnan mielestä käsillä olevassa poikkeuksellisessa arviointitilanteessa puute sosiaali- ja terveystaloudellisuuden mietintöluonnoksessa on korjattavissa ilman mietintöluonnoksen saattamista tältä osin vielä kertaalleen perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi, mikäli oikeudellista epävarmuutta vähennetään ilmoittamalla komissiolle ehdotetusta valinnanvapausjärjestelmästä ja sen sisällystä SEUT:n 108.3 artiklan mukaisessa menettelyssä.”

Nyt te, arvoisa hallitus, käytätte jotain toista menettelyä, [Keskeltä: Ei!] josta ei ole oikeusvarmuutta, että se on sama menettely kuin se, mihin perustuslakivaliokunta tässä omassa lausunnossaan nojaa. Elikkä onko teillä varmuus siitä, että teidän ehdottamanne menettely on sopusoinnussa tämän SEUT:n 108.3 artiklan kanssa, ja kuka on se asiantuntija, joka näin sanoo? Voisitteko [Puhemies koputtaa] kutsua esimerkiksi valtiosääntöoikeuden professori Tuomas Ojasen kuultavaksi?

16.15 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedän, että perustuslakivaliokunta asiantuntemuksessaan ja sen tueksi on kuullut useita valtiosääntöoikeudellisia ja EU-oikeudellisia asiantuntijoita ja päättänyt tämmäntyyppiseen kannanmuodostukseen, joka antaa sosiaali- ja terveystaloudellisuudelle valtuudet tehdä tässä parhaaksi katsomiansa ratkaisuja ja tarvittaessa vielä hyväksyttää ne perustuslakivaliokunnalla. Nyt hallitus on tarjonnut sosiaali- ja terveystaloudellisuudelle eväät ja ratkaisun avaimet, miten tämän voi viedä eteenpäin.

Koska tämä ratkaisu on valmisteltu meillä virkavastuulla, poikkeuksellisesti luen suoraan esityksestä ja tausta-aineistosta, joka ministereille on toimitettu: ”Unionin perussopimusta laadittaessa ei ennakoitu, että jäsenvaltiot tekisivät komissiolle valtioneuvosto-ilmoituksia myös oikeusvarmuussyistä vaan ainoastaan silloin, kun itse tietää tekevänsä vääristynyttä kilpailuasettelmaa, eikä oikeusvarmuusilmoitusta ole tästä syystä nimenomaisesti mainittu juuri artiklan tässä kohdassa, mutta se on kuitenkin muotoutunut vakiintuneeksi käytännöksi ja se mainitaan EU-lainsäädännössä — komission asetus 2015/2282 asetuksen 794/2004 muuttamisesta valtioneuvoston ilmoituslomakkeiden ja [Puhemies koputtaa] tietolomakkeiden osalta.”

En ole varma, ymmärsivätkö katsojat tästä kovinkaan paljoa, mutta halusin kuvata sen, että virkavalmistelu on huolella tehty.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nimenomaan sotien notifiointiin liittyvän lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.16 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan kuten perustuslakivaliokunnan jäsen Henriksson totesi, kyse on 108 artiklan 3 kohdan menette-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 167/2018 vp

lystä, joka edellyttää, ettei maakunta- ja sote-uudistuksen valinnanvapautta elikkä markkinamallia voida aloittaa ennen kuin notifiointi EU:sta on varmistettu. Nyt hallituspuolueet ovat kuitenkin tyytymässä pelkkään ilmoitusmenettelyyn, joka mahdollistaa sen, että sote-uudistus ja valinnanvapaus, markkinamalli, voidaan käynnistää ja mallia voidaan viedä eteenpäin notifiointista huolimatta. Tässä on huikea ero. Tästä asiasta ovat varoittaneet useat EU-oikeudelliset asiantuntijat sekä korkein hallinto-oikeus.

Nyt kysyisin hallitukselta: kun tässä on riskinä, että me voimme joutua myös tilanteeseen, että sosiaali- ja terveysvaliokunta joutuu antamaan perustuslain vastaisen esityksen eduskuntaan, ja tämä tietenkin aiheuttaa myös puhemies Risikolle suuren vastuun, miksi te otatte tämän riskin?

16.18 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, millaisiin ratkaisuihin eduskunta päätyy suhteessa sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja perustuslakivaliokunnan välisiin menettelyihin tästä eteenpäin, on teidän valiokunnan jäsenten käsissä.

Haluan muutaman asian tarkentaa tästä asiasta, joka kieltämättä on juridisesti hyvin monimutkainen suhteessa suomalaiseen kansalliseen perustuslakiin ja toisaalta EU-oikeuteen, joka meitä kansakuntana ja kansana velvoittaa. On kuitenkin hyvä huomata taustaksi, että EU:ssa liki 30 jäsenmaan joukossa on yhtä monta erilaista sosiaali- ja terveydenhuoltomallia, ja suomalainen malli on vastakin ja tulevaisuudessakin vahva pohjoismainen hyvinvointivaltiomalli, joka oikeuttaa ihmisille palvelut tulostaustasta ja -tasosta riippumatta. Tällä jo poikkeamme monista sellaisista malleista, jotka EU-termein tulisivat kutsutuiksi perusteiltaan taloudellisiksi, kuten vaikkapa vakuutusperustaiset ratkaisut, mitä monissa maissa on, ja tämä ero EU-maiden välillä on tärkeä hahmottaa.

Totean myös sen, että notifikaatio on virkamiehiltä saamani tiedon mukaan yläkäsitemistä tahansa ilmoituksesta komissiolle. Valtiontuki-ilmoitus on sellainen valtiontuki-asioissa tehtävä ilmoitus, [Puhemies koputtaa] joka tehtäisiin, jos jo itse tietäisimme, että meillä on kiellettyä valtiontukea, [Puhemies koputtaa] ja oikeusvarmuusilmoitus on ilmoitus prosessin käynnistämisestä ikään kuin varmuuden vuoksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt jos saan, niin ystävällisesti pyydän, että jatkossa vastaukset ja kysymykset olisivat mahdollisimman lähellä sitä yhtä minuuttia, mikä on meidän yhteinen pelisääntömme.

16.19 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus voi syyttää tästä käsillä olevasta sote-sotkusta ja EU-oikeudellisista ongelmista vain itseään. Uudistus olisi ollut jo aikoja sitten valmis, jos keskustan ja kokoomuksen sote-lehmänkauppa olisi jätetty tekemättä. Hirttäytyminen ongelmalliseen markkinamalliin on koko sotkun ja näiden EU-oikeudellisten ongelmien juurisyy.

Nyt tarvittaisiin vastuullista poliittista johtajuutta. Nyt olisi aika viheltää peli poikki. Lähihistorian suurinta uudistusta ei voi runnoa läpi tällaisessa EU-oikeudellisessa epävarmuudessa tällä kiireellä ja muutaman äänen enemmistöllä, jos enemmistöä edes on.

Arvoisa puhemies! Pääministerin tulisi nyt osoittaa johtajuutta, todeta, että esitystä ei voi eikä kannata viedä läpi, kutsua kaikkien puolueiden puheenjohtajat koolle ja katsoa askelmerkit seuraavalle hallituskaudelle, koska sote-uudistus on kuitenkin tehtävä.

Arvoisa puhemies! [Puhemies koputtaa] Pääministeri, oletteko tähän valmis?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 167/2018 vp

16.20 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistuksen valmistelussa ja käsittelyssä ollaan nyt aika lähellä maalia, jos enää keskustellaan siitä, antaako EU tälle asialle luvan vai eikö anna. [Välihuutoja vasemmalta] Niin kuin ministeriö on moneen kertaan selvittänyt, tämä asia on virkavastuulla esitetty tämän oikeusvarmuusilmoituksen kautta hoidettavaksi eteenpäin. Sellainen ilmoitus laaditaan perustuslakivaliokunnan ohjeiden mukaisesti ja sitten odotetaan, miten EU tähän reagoi.

Kyllä kansalaiset odottavat sitä, että me viemme tämän asian eteenpäin täällä, eduskunnalle annetaan työrauha ja valiokunnat tekevät määrätietoisesti töitä loppuun saakka eduskunnan johdon ohjauksessa.

Tämä on vähän outo keskustelu, kun tässä käydään hallituksen ja eduskunnan välillä keskustelua. Hallitus on antanut lain tänne yli vuosi sitten, ja eduskunnan valiokunnat [Puhemies koputtaa] käsittelevät tätä. Annetaan nyt valiokunnille työrauha.

16.22 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Katson tässä EU-oikeuden professori Juha Raition lausuntoa 24.2., ja hän toteaa oikeusvarmuusilmoituksesta, että se on tämän notifiointin osa ja alkuvaihe ja että se ei sovellu enää näihin loppumetreihin. Miten virkamiehet ovat tämän kumonnet? Varsinkin nyt, kun ilmeisesti sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta ei halua enää kuulla perustuslakiasiantuntijoita, aiotteko te ministeriössä varmistaa näitä seikkoja?

Perussuomalaisille sinänsä sopii, että lähtisimmekin välillä haastamaan EU-oikeutta ja vähän niin sanotusti pökkuroisimme sitä vastaan, mutta se tulisi tehdä johdonmukaisesti. Tämä oikeusvarmuusilmoitus ei tullut noissa asiantuntijakuulemisissa perustuslakivaliokunnassa esille juuri lainkaan, ja olisinkin kysynyt, mikseivät esimerkiksi ministeriön virkamiehet, kun he olivat läsnä näissä kuulemisissa, tuoneet esille, että tällainen on ehkä valmisteilla. Näin on täytynyt olla, kun jo samana iltana johtava virkamies Nerg ilmoitti, että PeVin lausunto pitää sisällään [Puhemies koputtaa] tämän oikeusvarmuusilmoituksen, vaikka sitä ei siellä kirjaimellisesti edes lue.

16.23 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärtänne varmasti, edustaja Meri, että en voi ottaa kantaa perustuslakivaliokunnan tapahtumiin tai virkamiesten puheenvuoroihin siellä. Ne ovat teidän valiokuntanne sisäisiä keskusteluja.

Yritän vielä kuvata parhaan kykyni mukaan sitä, mistä on kysymys, siten kuin olen kyennyt tätä juridisesti monimutkaista vyyhtiä selvittämään. Nyt perustuslakivaliokunnalla on huoli siitä, onko hallituksella riittävä oikeusvarmuus sen käsityksensä tueksi, että Suomen malli on jatkossakin EU:n solidaarisuusperiaatteiden mukainen eli ratkaisuiltaan sellainen, että se ei pidä sisällään taloudellista toimintaa tai sitä kautta kielletyn valtion tuen elementtejä eli että se ei suosisi julkista yksityistä enemmän. Me katsomme, että tämän mallin pohja on niin vahvasti julkisessa palvelutuotannossa ja kansalaisten yhdenvertaisessa oikeudessa jatkossakin, ettei hallitus ole vaihtanut tilannearviotaan, eikä ymmärtääkseni myöskään perustuslakivaliokunta väittänyt tämän mallin luonteen olevan toinen vaan haluaa, että hallitus hakee tälle varmuutta. Koska epäviralliset keskustelut eivät ole riittäneet, me ilman muuta kunnioitamme tätä kantaa ja [Puhemies koputtaa] teemme tästä komission kanssa virallisen prosessin. Kysymys ei ole koko valinnanvapaudesta vaan sen tietyistä osista, esimerkiksi sote-keskusten julkisen liikelaitoksen konkurssisuojasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 167/2018 vp

16.24 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On jo selvää, että tälle sote-talolle tarvitaan rakennuslupa — sen myöskin perustuslakivaliokunta totesi — eli oikeusvarmuus siitä, minkälainen talo rakennetaan. Se on oltava, jotta ei tule kalliita kustannuksia purkamismielessä ja jopa korvauksia siitä. Nyt tässä tapauksessa ainoa kysymys on se, minkälainen rakennuslupa haetaan.

Vuonna 2017 korkein hallinto-oikeus edellytti, että sellaista lupaa haetaan tämän sote-talon rakentamiselle eli markkinamallin rakentamiselle, että siihen voi sisältyä näitä valtion tukia. Nyt kuitenkin tämän perustuslakivaliokunnan kannan jälkeen — perustuslakivaliokunta nimenomaan edellyttää, niin kuin korkein hallinto-oikeuskin, että tämän tietyn artiklan mukaisessa menettelyssä tämä notifiointi-ilmoitus tehtäisiin — hallitus esittää toisin, ja esittää myös toisin kuin perustuslakivaliokunta, että voisitte laittaa tämän mallin täällä täytäntöön, kun taas perustuslakivaliokunta totesi, että oikeusvarmuus saadaan vasta, kun malli on valmis. Kysyn vielä kerran: oletteko perehtynyt tähän lausuntoon?

16.25 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan valiokunnan puheenjohtajalle, että kyllä, parhaan kykyni mukaan olen tähän lausuntoon perehtynyt. Ja totean tämän kokonaisuuden osalta, että oikeusvarmuusilmoitus on EU-notifiointin eli EU:n komissiolta tietyllä tavalla luvan kysymisen yksi muoto. Sen keskeinen ero notifikaatioon, josta te olette puhunut, on siinä, että laki voidaan panna täytäntöön sen aikana. Kannattaa huomioida erityisesti se seikka, että sote-keskus, jota tämä erityisesti koskettaa, astuu voimaan näissä suunnitelmissa vasta vuosien päästä kokonaisuutena ja tällöin meillä on hyvää aikaa käydä komission kanssa tätä prosessia, vahvistavtko he Suomen näkemyksen järjestelmän vahvasta luonteesta yhdenvertaisena suhteessa kaikkiin kansalaisiin. En oikein tätä paremmin osaa enää kuvata sitä, mistä oikeastaan on kysymys, paitsi että yritän ehkä haastaa sitä, kun te samassa lauseessa syytätte hallitusta markkinamallista ja vaaditte, että pitää olla ihan täysi varmuus siitä, [Puhemies koputtaa] että se ei nyt suosi yksityistä liian vähän — siitähän tässä EU-kysymyksessä on ytimeltään kyse [Naurua] — siinä on pieni sisäinen ristiriita.

16.27 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri ehkä hieman väheksyvästi kuvaili sitä tilannetta, kun perustuslakivaliokunta teki 20 valtiosääntöoikeudellista pontta välttämättömistä muutoksista ja sen lisäksi kymmeniä ehdotuksia korjauksiksi, jotka olisivat perustuslain kannalta perusteltuja. Nyt ei ole kysymys vain siitä, antavatko EU-oikeus ja EU-komissio tälle uudistukselle luvan, vaan aika laajoista muutostarpeista, jotka pitää valmistella eduskunnassa huolella ja joihin hallituksen pitää suhtautua syvällä kunnioituksella. Siinä mielessä olisi tärkeää, että sosiaali- ja terveysvaliokuntakin, jossa myös hallituspuolueet ovat edustettuina, kuuntelee asiantuntijoita, jotta nämä huomiot varmasti tulevat täysimääräisesti toteutetuiksi.

Mutta haluan kiinnittää teidän huomiotanne siihen riskiin, mikä tässä on, jos myöhemmin ilmenee, että oikeusvarmuus ei pidä EU-oikeuden kannalta ja tässä on ongelma. Se voi johtaa siihen, että maakunnan liikelaitokset voidaan suomalaisen kansallisen tuomioistuinten päätöksellä määrätä jopa väliaikaiseen toimeenpanokieltoon, jolloin julkinen palvelu ei voikaan toimia, vaikka perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, [Puhemies koputtaa] että julkinen palvelu toimii kaikissa tilanteissa. Miten hallitus näkee, että tämä voidaan ehkäistä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 167/2018 vp

16.28 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Parhaan kunnioituksemme mukaan olemme näihin kaikkiin huomautuksiin, jotka koskevat niin kutsuttuja lain etenemisen esteen taseisia ongelmia, kenneet vastaamaan ja antamaan ratkaisuvaihtoehtoja sosiaali- ja terveysvaliokunnan työn tueksi. Olemme myös huolella lukeneet läpi koko tekstin ja kiinnittäneet huomiota sen sisällä olleisiin perustuslakivaliokunnan huomautuksiin.

Kun viittaatte, edustaja Niinistö, siihen, että voitaisiin päätyä tilanteeseen, jossa kansallisessa tuomioistuimessa tai ylipäätään ottaen oikeudellisessa käsittelyssä päädyttäisiin toimeenpanokieltoon näiden sote-keskusten osalta — vastaan taas parhaan kykyni mukaan — tältä osin käsitykseni on erilainen. Koska sote-keskukset astuvat voimaan vasta vuoden 22—23 tienoilla, meillä on hyvä aika muodostaa yhteinen kanta komission kanssa asiasta tämän oikeusvarmuusilmoitusmenettelyn kautta ja tarvittaessa muuttaa niitä järjestelmän yksityiskohtia, jotka voivat olla valtion tuen näkökulmasta ongelmallisia, ja tällöin välttää se tilanne, että me päätyisimme tästä koskaan oikeusprosesseihin.

16.29 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän sote-uudistuksen tavoitteenahan on parantaa sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuutta sekä ka-ventaa ihmisten hyvinvointi- ja terveyseroja esimerkiksi niin, että lääkäriin pääsee nykyistä paremmin. Uudistuksen rungon muodostavat maakunnat. Lähdemme siitä, että maakunnat — Kainuu, Keski-Suomi, Pirkanmaa, Varsinais-Suomi, Lappi, Keski-Pohjanmaa, Uusimaa, Satakunta ja niin edelleen — voivat itse päättää nykyistä paremmin oman alueensa asioista eikä niistä päätetä täällä Helsingin kabineteissa.

Nämä 18 maakuntaa eivät ole uutta hallintoa vanhan päälle, vaan ne korvaavat nykyiset lähes 400 kuntayhtymää, organisaatiota ja muuta hallintohimmeliä.

Mutta, arvoisa puhemies, kun tätä nyt halutaan kaataa täällä kovasti notifi kaation tai jonkun muun asian varjolla, niin kysyn hallitukselta, mikä teidän arvionne on, jos tämä nyt johonkin tähän vielä kaatuisi: kävisikö niin, että vaalien jälkeen tuleva hallitus ja tuleva eduskunta [Puhemies koputtaa] ryhtyvät taas tekemään Suomeen sote-uudistusta, ja jos näin on, kauankohan siihen mahtaisi sitten vielä mennä, montako vuotta kuluisi?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Kaikkonen, ennen pitkää tuli notifi kaatio. Nyt toivon, että seuraavissa puheenvuoroissa pysytään vielä notifi kaatiossa siihen saakka, kunnes siirrytään seuraavaan kysymykseen. — Vastaus, ministeri Saarikko.

16.30 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos sidon myös vastaukseni ensiksi tähän notifi kaatioon, joka erityisesti liittyy tämän EU-oikeudellisen varmuuden saamiseen sote-keskuksiin: Niiden määrän lisääminen monituottajamallin kauttahan on haluttu linjaukseksi ennen kaikkea siksi, että palveluihin — lääkärin ja hoitajan palveluiden äärelle — ihmiset pääsisivät nopeammin. [Ben Zyskowitz: Saatavuus paranee!] Siitä on kysymys, palveluiden saatavuuden paranemisesta. Tätä tuskin kukaan asiantuntijoistakaan voi kiistää, tämän tavoitteen paranemista uudistuksen myötä.

On valtavan vaikeaa ottaa kantaa siihen, mitä tapahtuisi, jos tämä syystä tai toisesta raukeaisi. Enkä pidä sitä ehkä ihan parhaana mahdollisena tehtävänäni tästä aitiosta kommentoida. Totean vain sen, että ilman erillistä päätöstä kaikki se valmistelu, mitä eri puolilla Suomea on tehty, lähtökohtaisesti raukeaa. [Vasemmalta: Ei raukea!] On myös selvää, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 167/2018 vp

tarvitaan uusia poliittisia päätöksiä, jotka kestävät perustuslain ja joista puolueet löytävät yhteisymmärryksen. Kai tämä yli 10 vuoden polku osoittaa, että se ei ole ollut meidän poliittiselle järjestelmällemme erityisen kunniakas eikä varsinkaan erityisen helppo tie kuljettavaksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tämän kysymyksen tiimoilta vielä kaksi lisäkysymystä, edustaja Östmanille ja sitten tämän aloittaneen ryhmän edustajalle, edustaja Lindtmanille. Sitten siirrytään niin ikään soteen, siinä vain vähän eteenpäin. — Edustaja Östman, teillä lisäkysymys.

16.32 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvion tekeminen mahdollisesta sisämarkkinoiden vastaisesta valtion tuesta kuuluu EU-komissiolle. Siitä emme täällä Suomen eduskunnassa pääse yli emmekä ympäri. Oikeudellinen epävarmuus on poistettavissa vain notifiointin kautta, ja se on hoidettava jo lainsäädäntöprosessin aikana etukäteen, ei lain voimaantulon jälkeen.

Helsingin yliopiston eurooppaoikeuden professori Juha Raitio on vetänyt koko sote-valmistelun ajan tiukkaa linjaa. Valinnanvapausesitykseen liittyy riskejä EU-kilpailuoikeuden alalla. On siis täysin mahdollista, että EU näkee Suomen mallissa laittoman valtion tuen elementtejä. Kysyn asianomaiselta ministeriltä: uskallatteko te väittää, että oikeustieteen professorit ovat väärässä?

16.33 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tietenkään kyseenalaista professorin näkemyksiä mutta olen ymmärtänyt, että perustuslakivaliokunta kuuli useita asiantuntijoita koko tämän sote-maakuntapaketin ääreltä ja sai kuultavakseen hyvin erilaisia näkemyksiä, joista muodosti synteessin, kannan, perustuslakivaliokunnan arvion siitä, miten tulisi menetellä, ei yksittäisen asiantuntijan arvion.

Mitä tulee toimeen suhteessa EU:hun, suhtaudun siihen hyvin vakavasti. Koska kysymys leijailee kansallisesti hyvin voimakkaana epävarmuustekijänä tämän uudistuksen yllä, on tärkeää, että epävirallinen vuorovaikutus EU:n kanssa viedään viralliseksi. Tämän oikeusvarmuusilmoituksen tekeminen voidaan aloittaa käytännössä saman tien, mutta lähtökohtaisesti hallituksen asiantuntijoiden ja virkamiesten kanta on se, että meidän mallimme on pääosiltaan niin vahvasti EU:n solidaarisuusperiaatteiden mukainen, että mikäli tällaisia kiellettyjä elementtejä yksittäisesti olisi, ne pystyttäisiin korjaamaan vielä ennen niiden toimeenpanoa ja voimaantuloa.

16.34 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä olen ministerin kanssa samaa mieltä, että voi olla, että tavalliselle katsojalle tämä on hieman vaikeasti seurattava, mutta tämä on sen vuoksi todella tärkeä asia, koska tästä voi olla kiinni koko tämän teidän sote-rakennelmanne kohtalo. Nythän me puhumme tästä EU-notifikaatiosta sen takia, että te olette halunneet tuoda tämän markkinaelementin sote-uudistukseen. Ilman sitä ei tästä tarvitsisi puhua. Ja perustuslakivaliokunta on edellyttänyt tätä menettelyä nimenomaan sen takia, ettei tule sitä tilannetta, että rakennetaan ilman rakennuslupaa ja siten myöhemmin Suomi joutuu korvauksiin.

Mutta tämä asia, onko kyse notifikaatiosta vai oikeusvarmuusilmoituksesta, voidaan ratkaista itse asiassa tässä ja nyt. Minulla on tässä lomake, jolla te tulette tekemään tämän il-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 167/2018 vp

moituksen komissiolle. Tässä on ensimmäisenä kysymys, jossa pyydetään vastaamaan, minkälaisesta ilmoituksesta on kyse: a), b), c), d). Kohta b) on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukainen ilmoitus. Tämä on se, mihin perustuslakivaliokunta viittaa. Sitten täällä on myös kohta d), jossa puhutaan oikeusvarmuusilmoituksesta [Puhemies koputtaa] jotain muuta. Kumpaan ruutuun te raksin laitatte, kohtaan b) vai d)? Se ratkaisee tämän. Riittää vastaus, b) vai d).

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Saarikko, rasti ruutuun.

16.35 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ei varsinaisesti ole mikään lottopeli tai veikkaus. [Antti Lindtman näyttää lomaketta kädessään] Tämä on aika vaikea kokonaisuusteema, mutta siinä olette oikeassa, että olen hyvin tietoinen, edustaja Lindtman, että pohjimmiltaan me keskustelemme nyt tästä yhdestä EU:n sähköisestä kaavakkeesta, miten me toimimme sen suhteen. Lähtökohta on se. Ja olen ymmärtänyt, että meillä ei ole siitä kansallisesti suurta erimielisyyttä, ei ainakaan perustuslakivaliokunnan lausunnon pohjalta, niin että me olisimme jotenkin ehdottoman erimielisiä siitä, onko Suomen järjestelmä jatkossakin pohjoismainen hyvinvointivaltiomalli, joka on luonteeltaan EU-termein ei-taloudellinen ja solidaarisuusperiaatteen mukainen. Siltä varalta, että tässä kokonaisuudessa olisi yksittäisiä yksityiskohtia, jotka saattaisivat sisältää tällaisia elementtejä, olemme aloittaneet jo vuosi sitten epävirallisen keskustelun tästä ja lähdemme siitä, että Suomen kanta on se, kuten me itse arvioimme, että ei ole kiellettyä valtion tukea. Se olisi eri asia, jos me jo tietäisimme toimivamme EU:n sääntöjä vastaan, mutta koska meidän lähtökohtamme on se, että me emme toimi, niin meidän kantamme on oikeusvarmuusilmoitus.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämä sote-notifikaatiokysymys on tällä erää loppuun käsitelty.

Kysymyksen käsittely päättyi.